ንግሥት ዮዲት እና ለኢትዮጵያ የዋለችው ውለታ

ኢትዮጵያ ውስጥ ከፍተኛ የስልጣን እርከን ላይ ከወጡ የአይሁዳውያን ዝርያዎች መሀል በጉልበቷ ንግሥተ-ነገሥታት ለመሆን የበቃችው ዮዲት ጌዲዎን (አስቴርም ትባላለች) ናት። ለመሆኑ የዮዲት ጌዲዎን የዘር ሀረግ ምንድነው? የሰለሞናዊው ስርወመንግሥት አባል ሳትሆንስ እንዴት የኢትዮጵያ ንግሥተ ነገሥታት ለመሆን በቃች? በእሷው ዘመን የነበረው እና ከእሷ ሰይፍ ያመለጠው ታላቁ የታሪክ ጸሀፊያችን ልዑል አክሱማይት ሲራክ ታሪኳን በግእዝ ከትቦት ነበር። ዘመነኛዋ የዘገበው እውነተኛ ታሪኳ ጠላቶቿ የግብጽ አረብ ፓትርያርኮች እና የነሱ የመንፈስ ባሪያ የሆኑ አንዳንድ የኛው ጸሀፍያን፣ እንዲሁም የኢትዮጵያ ታሪካዊ ባላንጣዎች ካቶሊክ-ሮማውያን ስሟን ለማጉደፍ ከከተቡት

ሥለዚ ነው። *ታሪከነገሥት ዘ ኢትዮጵያ* በተባለው ጥንታዊ መጽሐፍ ውስጥ ልዑል አክሱማይ ሲራክ ጽፎት፣ መሪራስ አማን በላይ በአጭሩ ከግእዝ ወደ አማርኛ ከመለሱት ላይ ቃንጭቤና አቀነባብሬ የዮዲትን ትውልድ እና እውነተኛ ማንነት አቀርባለሁ።

እላይ ‹‹ንግሥት ዮዲት ለኢትዮጵያ የዋለችው ውለታ›› ብዬ ስለጻፍኩ አንባቢው ሊደነቅ ይችላል። ምክንያቱም፣ እሷ የምትታወቀው ኢትዮጵያን በእሳት በማጋየት ብቻ ነውና። በዚህም ምክንያት ‹‹እሳቶ›› ወይም ‹‹ዮዲት ጉዲት› እስከመባል ደርሳለች። ሀቁ ግን እንደተወራባት እሷ የኢትዮጵያ ጠላት አልነበረችም። እንዳውም በተወሰነ ደረጃ ድረስ የኢትዮጵያ ባለውለታ ናት። የዚህንም ማስረጃ ዝቅ ብለን እናያለን።

ዮዲትም የነገሥታቱ ዳዊትና ሰለሞን ዘር ነኝ ባይ ናት። የተነሳሁትም የእስራኤል አምላክ እግዚአብሄር ትንቢት አስነግሮልኝ ነው ብላለች። እንደ እሷ አተራረክ አባትዋ ጌዲዎን ከተከዜ መለስ የመረባ፣ የይፋግ፣ የበገላ፣ የበለሳ፣ የሰሜንና የጸለምት፣ የበጀዳ፣ የቤተአሹር፣ የደንቢያና የቋራ ንጉሥ ነበር። የተረጋገጠው የዘርዋ ሀረግ እንደሚከተለው ነው፡-

በሳንደር በአይሁድ አምባ እገዛራ ዘርአያን፣ ዘርአያ ሀዲስን፣ ሀዲስ ኤልያስን፣ ኤልያስ ፊንሀስን፣ ፊንሀስ ዳዊትን፣ ዳዊት ሰለሞንን፣ ሰለሞን እያሱን፣ እያሱ ሳዶቅን፣ ሳዶቅ ዳንኤልን፣ ዳንኤል ኤልያብን፣ ኤልያብ ጌዲዎንን፣ ጌዲዎን ደግሞ ዮዲትን ይወልዳል። እነዚህ ሁሉ ለአክሱም ንጉሠነገሥት እየገበሩ ከዐለምት እስከደምቢያ ባሉት ህዝቦች ላይ መሳፍንት፣ አንዳንዶቹም ንጉሦች ሆነው ገዝተዋል።

የእነዚህ ሁሉ ቅድመ-አባት የንጉሥ ዳዊት ዘር ነው የተባለ ፊንሀስ ነው። ወላጅ አባቱ ዮሴፍ ይባል ነበር። የፊንሀስ ቤተሰቦች በኑብያ የኢትዮጵያ ግዛት ውስጥ በኢትዮጵያዊ ዜግነት ይኖሩ ነበር። በእዚህ ምክንያት ፊንሀስ ወደ አክሱም መጥቶ ይኖር ነበር።

ፊንሀስ አክሱም በሚኖርበት ሰዐት ከአስልምና መነሳት በፊት በአክሱም ቤተመንግሥት ውስጥ ለ1600 ዐመታት ገንነውና ለልጥነው የነበሩት ቤተ-እስራኤሎች፣ ከአሌክሳንድርያ መጥተው የኢትዮጵያ ፓትርያርኮች በሆኑት አረቦችና ጊዜ በሰጣቸው ሶሪያውያኖች ተጠቅተው ነበር። ወቅቱ አረባዊ ተጽእኖ የሰፈነበት በመሆኑ ግእዝ እና አጋዕዝያን በአረብኛ እና አረቦች መጎሳቆል ላይ ነበሩ። የአክሱምም መንግሥት በተዘዋዋሪ በአረቦቹ ፓትርያርክ ቁጥጥር ስር ገብቶ ነበር። በወገኖቹ በደል ፊንሀስ ተናዶ

አክሱምን ለቆ ወደ ዋግ ሄዶ፣ አይሁዳውያን ወገኖቹ እንዲያምጹ በጦር ሰልት ሊያሰለጥናቸው የአክሱም ንጉሠነገሥት ሰምቶ ሊያድሰው አሳደደው። እሱም የአማርያን ልጅ ሚስቱን ሰሎሚትን ከዘዙ ሰራዊት ጋር ይዞ ያኔ ናግራን ይባል ወደ ነበረው ወደ የመን አመለጠ። ከተወሰነ ጊዜ በኋላም በየመን የነበሩትን ክርስትያኖች ተዋግቶ በጦር ሰራዊቱ ኃይል ዳግማዊ ዳዊት ተብሎ ነገሠ። (የይሁዳው ንጉሥ የቅዱስ ዳውት ዘር ነኝ በማለት) እሱን ለመቅጣት አጼ ካሌብ ብዙ ሰራዊት በመርከብ አሳፍረው ወደ የመን መገስገሳቸውን ሲሰማ ሚስቱን ሰሎሚትን፣ ልጆቹን ዘርአያን እና አቢሱን በስውር ኢትዮጵያ ገብተው እንዲኖሩ አሸሻቸው። እነሱም ወደ ኢትዮጵያ መጥተው የቀን ጭለማ፣ የአይሁድ አምባ እተባለው ስፍራ ተደብቀው ኖሩ። እሱም በርትቶ አስጼ ካሌብ ሰራዊት ጋራ ብዙ ከተዋጋ በኋላ ተደመሰሰ።

እንግዲህ ኢትዮጵያ ተሰውረው ይኖሩ የነበሩት ልጆቹ ዘርአያ እና አቢሱ ተባዝተው ነበር ጌዲዎን ከ300 ዐመታት በኋላ የዮዲት አባት ሊሆን የቻለው። የዮዲት አባት ጌዲዎን፣ እኔ የቤተአሹር እና የይሁዳ አምባ መሥፍን እና ንጉሥ፣ እንዲሁም የንጉሥ ዳዊት ዘር ስለሆንኩ አክሱም ከአለው ከኢትዮጵያ ንጉሠነገሥት ዙፋኑን ነጥቂ ንጉሠነገሥት መሆን አለብኝ ብሎ በርካታ ታጣቂዎች ይዞ አክሱም ላይ ዘመተ። ህዝበናኝ

የተባለውም የአክሱም ንጉሠነገሥት በጦርነት ማርኮት በአደባባይ ሰቀለው። ቀጥሎም ዕራሳው በእሳት ከሞቱት እና ከተማረኩት አይሁዳውያን ሰራዊቱ ጋራ ተቃጠለ። ሲኖዳ በተባለ በእስክንድርያው ሊቀ ጳጳስ ለአክሱም ጳጳስነት የተሾመ አባ መቃርስ በተባለ አይሁዳውያንን በሚጠላ አረመኔ አረብ ትእዛዝ የጌዲዎንን እና ቤተ እስራኤል የሆኑትን የጌዲዎንን የጦር ሰራዊቶች እራሳ እና ምርኮኞቹን ከነ ነፍሳቸው እቤት ውስጥ አፍነው በእሳት አቃጠሏቸው። ዮዲት በአባቷ እና የወገኖቿ አለቃቂ ግድያ ምክንያት በአክሱም ንጉሥ በህዝበናኝ ላይ ቂም እና ቁጣ አርግዛ ነበር። በእዚህ ላይ በህይወት የአሉትም የህዝቦቿ በአረብ ፓትርያርኮች ተጽእኖ ‹‹ቀታሌ እግዚአብሄር›› (የእየሱስ ክርስቶስ ሰቃይዎችና ገዳዮች) እየተባሉ በሚደርስባቸው ስቃይና የግእዝ ቋንቋ በአረብኛ ቋንቋ መዳከም ያንገበግባት ነበር።

የዮዲት ሁኔታ እላይ እንዳው ሳለ፣ የእሷን የህይወት አቅጣጫ የሚያስቀይስ አንድ እውነታ ተከሰተ። እሱም እንደሚከተለው ነው። በእዚያ ጊዜ የቀዳማዊ ምኒልክ ወንድም የዛጉዌ ዝርያ የሆነ በዋግ እና ላስታ የነገሠ መራሪ (መሪ) የሚባል አንድ የአዜብ (የአዘቦ) ንጉሥ ነበረ። ለእሱም እጅግ የተዋበች እንቁዮጳግዮን የተባለች ልጅ ነበረችው። የወደፊቱን እንናገራለን የሚሉ ሰዎች ይቺ ልጅህ አንድ የንጉሥ ዘር ያልሆነ ተራ ሰው

ታገባና የቆየውን ያንተን መንግሥት ሰርአት የሚለውጥ ልጅ ትወልዳለች፤ ብለውት ስለነበር ከወንድ እንዳትገናኝ፣ እንዳታገባም አፍኖ ይዞ በቤት ውስጥ ደበቆ ያስቀምጣት ነበር።

ከእለታት አንድ ቀን ንጉሥ መራሪ ወደ አክሱም ሄዶ ሳለ አንድ የሌዊ ወገን የሆነ ሰለሞን የሚባል መልከመልካም አናጺ ያይና ቁመናውን በማድነቅ እና ተከተለኝና አገልግለኝ ብሎ ይዞት ወደ ቤተመንግሥቱ ወስዶ ጋሻጃግሬው ያደርገዋል። እንቁዮጳግዮን በሰለሞን ውበት ተማርካ ካላገባሁት ሞቼ እገኛለሁ ትላለች። አባትዋ ትንቢቱ ትዝ ብሎት እሱን አታገቢም ብሎ ድርቅ ይላል። እሷም እያለቀሰች ስላስቸገረችው ሰለሞንን ሊገለው አስቦ፣ ሰለሞንንም እሷንም ስለሚወዳቸው እሱን የግንድ ቀፎ ውስጥ ከምግብ ጋራ ከትቶ በአትባራ (በኋላ በንጉሡ ትካዜ ምክንያት ተከዜ) በተባለው ወንዝ ውስጥ ጨመረው።

እንቁዮጳግዮንም ፍቅረኛዋን ስለ አጣችው ምናልባት አባትዋ ወደ አክሱም አባሮት እንደሆን ብላ፣ ተራ ሴት መስላ ወደ አክሱም ተጉዛ በአክሱም ከተማ ውስጥ ስትፈልገው አንድ እሱን የሚመስል ሰው ዐየች። እሷም ‹‹ሰለሞን›› ብላ ጥምጥም ስትልበት እሱም ‹‹እኔ ሰለሞን አይደለሁም። የሰለሞን ወንድም ንጉሤ ነኝ፤ ሰለሞን ሳይሰናበተን እንደ ወጣ ከቀረ ዐመታት አልፏል፣ የት እንዳለ እንጃ፤›› አላት። እሷም ከእሱ ወላጆች ቤት ጥቂት

ከለነበተች በኋላ ንጉሤን ይዛው ወደ ቤተመንግሥት ወሰደ
የሰለሞንን ወንድም ለማግባት እንደምትፈልግ ለአባቷ ነገረችው።
አባቷ አሁንም ችግር ውስጥ መግባቱን ተገንዝቦ ንጉሡ አንችን
ልዕልቲቱን የሚያገባ ከሆነ በጦርነት ተሳትፎ ጀግንነቱን ማረጋገጥ
አለበት ብሎ አሳምኗት ወደ ጦር ሜዳ ልኮ አስገደለው።

እንቁዮጳግዮን በእዚህ አዝናና ተባሳጭታ ከቤተመንግሥት
ወጥታ የሰለሞን እና የንጉሡ ወላጆች ጋር ሄዳ በአክሱም
ስትኖር፣ አጼ ህዝበናኝ በአጋጣሚ ያያትና በግድ ወደ
ቤተመንግሥቱ አስወስዶ ሊደፍራት ይሞክራል። እሷም ኃይለኛ
ስለነበረች ንጉሡን አንቃ ገድላ ከቤተመንግሥት ሾልካ ወጣች።
ከዛም የራስዋን ሰራዊት ትሰበስብ ጀመር። በእዚህ ጊዜ ነበር ዮዲት
ለእርስዋ በውትድርና የገባችላት። ሁለቱም ሴቶች በደል
የደረሰባቸው በመሆናቸውና የዮዲትን አባት ጌዲዎንን የሰቀለውን
ህዝበናኝን እንቁዮጳግዮን አንቃ ስለገደለችው ዮዲት እመቤትዋን
በጣም ወደደቻት። በሙሉ ልብዋ እና ኃይልዋ ልታገለግላትም
ቆረጠች። ዮዲትን ተከትለው ብዙ ቤተ እስራኤላውያን
ለእንቁዮጳግዮን አደሩላት። እንቁዮጳግዮንም ስምዋን ለውጣ ራስዋን
‹‹ትርዳ ጎበዝ›› ልባል አለች። ዮዲትን እና ሌሎቹን ሰራዊቷን ይዛ
ዘመተች። ቤተመንግሥቱን አቃጥላ ከአባትዋ ጋራ ተዋጋች፣
አባቷንም ማረከች። አባትዋም ስለበደላት ይቅርታ ጠይቋት

ታረቁ። ቤተመንግሥቱንም እንደገና ገነባችለት። የዮዲትን ጉብዝና
ዐይታም የጦርሰራዊቷ ዋና አዛዥ አደረገቻት። የዮዲትም ዝና
በሀገሩ ተዛመተ።

ዮዲት በጦር ጀብዱዋ እና በሠራዊቷ ብዛት እየገነነች
ስትሄድ ወደ አክሱም ዘምታ የህዝበናኝን ልጅ አጼ ጊዳጃንን
ገደለችው። የ10 ዐመት እድሜ የነበረውን ልጁን አንበሳ ውድምን
ዘመደቹ አሸሽተው ተጉለት፣ በሸዋ ውስጥ ደበቁት። ከዚያም
እነዛን አባቷን እና ወገኖችዋን ገድለው ከኢትዮጵያ ባህል ውጪ
አስከሬናቸውን በእሳት ያቃጠሉትን አረቦች ገድላና አቃጥላ
ተበቀለቻቸው። ኢትዮጵያውያን በግእዝ የጻፉትን መጻሕፍት
ለይታ አትርፋ እነሱ በሶርያውኛ እና በአረብኛ የከተቧቸውን ሁሉ
ሰብስባ አቃጠለቻቸው። ከቤተክርስትያንም የአክሱም ጽዮንን እና
ሌሎችንም በአረቦች ያልተበከሉትን መርጣ ከእነሱ ጋር
የተያያዙትን አጋየቻቸው። ዘመዳቸው እዙፋን ላይ ሳለ አገር
እንዳያውኩ በደብረ ዳሞ ዋሻ ውስጥ ይታሰሩ የነበሩት ልዑላን
ዘንድ ሄዳ ከነሱ መህል የንጉሣውያኑ የህዝበናኝ እና የግዳጃን
የቅርብ ዘመዶች የሆኑትን ገድላ ሌሎቹን ተወቻቸው።
በማስጠንቀቂያ ብቻ አለፈቻቸው። በሰባት ነገዶች ተከፍለው
ከነበሩት ተጋሩዎች ውስጥ ዐራቱን አገራችሁን ክዳችሁ
ከሶሪያውያን እና ከአረቦች ጋራ ተመሳጥራችሁ ቤተ-

እስራኤላውያንን ጎድታችኋል በማለት በፍርድ ገደሉቻቸው። ከተጋሩ ውስጥ ሶስቱን ነገዶች ግን እናንተ ምንም ወንጀል አልተገኘባችሁም ብላ ተወቻቸው። ዛሬ በኢትዮጵያ ውስጥ የአሉ ተጋሩዎች የእነዛ በዮዲት ጥፋት ያልተገኘባቸው የሶስቱ ነገዶች ዝርያዎች ናቸው። ይህን አሁን እኛ የምናወሳውን የንግሥት ዮዲትን እውነተኛ ታሪክ በኋላ ጽፎ ያስተላለፈልንን ልዑል አክሱማይ ሲራክንም እንዲሁ በማስጠንቀቂያ አለፈችው። እሱም ተሰውሮ፣ መጽሀፈ-ሰባኤ እና ታሪክ ነገሥት ዘ ኢትዮጵያ የተባሉት ጥንታዊ መጻህፍት ተሸክሞ ኢትዮጵያውያን ወደ ነበሩበት ወደ ግብጽ ሸሸ። እዛም ሆኖ በተለያዩ ቋንቋዎች መጻህፍቱን አባዛቸው። ከግብጽ ደግሞ ወደ ኑብያ ተጉዞ ለጥቂት ጊዜ የጁባ ሰዎችን ወንጌልን እየሰበከ ወደ ክርስትና እምነት ሲያስገባ ቆየ። ከእዛ በኋላ የአክሱም ነገሥታት ዘር በመሆኑ በመርዌ ንጉሥ ተሹሞ የኖባ ንጉሥ ሆነ።

ዮዲት ያጠፋችውን ጥፋት እመቤትዋ ልእልት እንቁዮጳግዮን ስትሰማ ተቆጥታ መጣሁልሽ ጠብቂኝ ብላ ዛተችባት። ዮዲትም ለጥፋቴ ሁሉ ምክንያት ስለአለኝ እመቤት እኔ መጥቼ ላስረዳሽ አንቺ እኔን ልትወጊ አትምጪ፣ ብላ ላከችባት። እንቁዮጳግዮን ግን በሰማችው ሁሉ እጅግ ተናዳ ስለነበር ገስግሳ መጥታ ተዋጋቻትና ተሸነፈች። ዮዲት ግን፣ አሁንም

እመቤቴ ነሽ ብላ ለምን አረቦቹን እና ልዑላኑን እንደገደለችና ያቃጠለችውን ሁሉ ስለምን እንዳቃጠለች አስረድታ፣ ሌዋውያን ካህናቱንም ቢሆን ጥፋታቸውን አንድ በአንድ እየመረመረች በማስረጃ በአደባባይ እንጂ በፍርደ-ገምድልነት እንዳልገደለቻቸው እና እርምጃዋ ትክክል መሆኑን ላሳመነቻት። ከአባቷና ከአይሁዳውያን ወገኖችዋ መገደልና በአሳት መቃጠል ቀጥሎ፣ ዮዲትን ያንገበገቧት ነገሮች፡-

1ኛ. የኢትዮጵያ ሌዋውያን ካህናት ኢትዮጵያን ለማጥፋት ከሶርያ፣ ሮምና አሌክሳንድርያ መልእተኞችና ጳጳሳት ጋር መመሳጠራቸው፤

2ኛ. ሴት ልትነግሥ አትችልም ማለታቸው፤

3ኛ. የንግሥት ሳባን፣ የሰለሞንን እና የቀዳማዊ ምኒልክን ታሪክ ሮማውያኖቹ እና አረቦቹ ክደው፣ ሰለሞናዊ የሚባል ስርወ-መንግሥት የለም ብለው ለአክሱም ስልጣኔ እነሱ ብቻ አስተዋጽኦ ያደረጉ ለማስመሰል መጣራቸው፤

4ኛ. 1800 ዐመታት የዘለቀውን አጼ አክሱማይ ያነጻውን አንድ ሀውልት እኛ ሠራነው ለማለት እላዩ ላይ በአረብኛ ለመጻፍ መሞከራቸው፤

5ኛ. የጥንት የኢትዮጵያን መጻህፍት አጥፍተው በአረብኛ መተካታቸው፣ ግእዝን አዳክመው ሶርያውኛንና አረብኛን ማጎልበታቸው ነበሩ።

በእነዚህ ሁሉ ምክንያቶች ዮዲት ኢትዮጵያን ለማጸን ከእግዚአብሄር ተጠርቻለሁ ብላ ታምን ነበር። ድርጊቶችዋን ሁሉ እንደመለኮታዊ ትእዛዝ ነበር የምታየው። እነዚህን ሀቆች የዛሬ ዘመን ኢትዮጵያውያን ከተረዳን ዘንድ፣ ከዚህ በፊት ጠላቶችዋ በዮዲት ላይ የአካሄዱትን የስም ማጥፊያ ዘመቻ እንደ ገና ልንመረምረው ይገባል። እውነተኛ ማንነትዋንም እንደ ገና መፈተሽ ግድ ይላል።

እላይ የሆነው ሁሉ ሲሆን እግንድ ሳጥን ውስጥ ተክቶ እተከዜ ወንዝ ውስጥ ተጥሎ የነበረው የእንቱዮጳግዮን ፍቅረኛ ሰለሞን ላይሞት ግንዱ እየተንሳፈፈ ነብያ ደርሶ፣ እግዚብሄር ትረፍ ብሎት፣ ሰው ከግንዱ ውስጥ አውጥቶት የመርዌ ንጉሥ ባለሟል ሆኖ ያገለግል ነበር። የእንቱዮጳግዮን አባት መራሪ አግኝቶት ወደ ኢትዮጵያ አምጥቶት፣ የምትወጂው ተገኘ፣ ብሎ ለእሱ ድሮአት ከእሱ አንድ መራ ተክለሀይማኖት የተባለ ወንድ ልጅ ወልዳ ነበር። ከዮዲት ጋራ ግንኙነታን ለማጥበቅ ብላ እንቱዮጳግዮን ከዮዲት በ10 ዐመት የሚያንሰውን መራን ለ20 ዐመታ ልጃገረድ ለዮዲት ዳረችላት።

የሁለቱ ሴቶች የእናትና ልጅ ግንኙነት እና ወላጅነት ቶሎ መራ ተክለሀይማኖት ለአትመ-አዳም ሲደርስ ከዮዲት ጋራ አብሮ መኖር ጀመረ፤ እስዋ በነገሠችበት በአክሱም መዲና። ልጅዋን ለዮዲት ከዳረችላት በኋላ እንቱዮጳግዮን በአዘቦ ግዛቶች ላይ ነግሣ ከምትወደው ባሏ ከሰለሞን (ባህር-ሰፍም ይባላል ውሀ ላይ ተንሰፎ ስለተረፈ) ጋራ በጸጥታና ሰላም ኖረች እንጂ አክሱም ለኔ ይገባኛል ብላ ዮዲትን አላስቸገረቻትም። ‹‹አስቴር፣ እሳቱ፣ ዮዲት ጉዲት›› ተብላ የምትጠራው ቤተ-እስራኤላዊት፣ ልክ እንደ እነ አጼ ቴዎድሮስ በጉልበታ ዘውድ ጭና የሰለሞን ስርወመንግሥትን ነቅላ፣ በቦታው ራስዋ ተተክታ ለ41 ዐመታት ለሰሞናዊዎቹ ይገዙት የነበሩትን በሞላ እንኳን ባይሆን የተወለኑትን አካባቢዎች አንቀጥቅጣ ገዝታለች። የእዚህ አንዱ ምክንያት፣ የራስዋ ጀግንነት እንደ ተጠበቀ ሆኖ፣ ከቁርጠኛ ፈላሻዎቹ ጦረኞችዋ በተጨማሪ፣ ዕጣቸውን ከእሷ ጋር ያጣመሩ ከክርስትያኑም ከመ·ስሊሙም፣ ከአማራውም፣ ከኦሮሞውም፣ ከሌሎቹም ሁሉ ጎሳዎች የተውጣጡ ወታደሮች ስለነበሩአት ነው። ሁሉ ነገር አልጋ ባልጋ የሆነላቸው በርካታ ሰለሞናውያን እንኳን የእሷን ያህል ረጅም ጊዜ አልገዙም። ከጦር ኃይልዋ በተጨማሪ ህዝቡ ዝም ብሎ የተገዛላት፣ የንጉሥ ዘር አላት ብሎ ስለአሰበና በእሷም የደም ስር ውስጥ የንጉሥ ሰለሞን አባት የንጉሥ ዳዊት ደም ይፈስላል ብሎ ስለ አመነ ነበር። እሷም በእዚህ ትረካ ታምን

ነበር። እንደዛም ሆኖ የኋላ ኋላ ቅዋሜው በዝቶባት፣ ባልዋም አክሱምን ለቆ ወደ ላስታ ተመልሶ ሳለ እሷ ለምና፣ አባብላ ወደ አክሱም መለሰችው። የማይሞት የለም እና እሷ ስትሞት (ተገድላ ነው ይባላል፤) ራሱ ወደ ቆረቆራት ወደ ቡግና ከተማ ተመልሶ የቅድመ-አባቶቹን የእነ ዛግዌን ስርወመንግስት በቅጡ መሰረተ።

የዮዲት ጠላቶች ስለ አሟሟትዋና ከመንገሥዋ በፊት ስለነበረው ህይወቷ የተለያዩ የስም ማጥፊያ የሃሰት ወሬዎች ነዝተዋል። ከሁሉም የሚያሳዝነው፣ በተቀደሰችው የጽዮን ከተማ በአክሱም ውስጥ በዛን ጊዜ ሽርሙጥና የነበረ ይመስል በሴት አዳሪነት ትኖር ነበር ብለው ማስወራታቸው ነው። እሷ ግን የአንድ መስፍን ወይም ንጉሥ ልጅ ነበረች እንጂ የእዚህ ዐይነት ዝቅ ያለ ህይወት አላሳለፈችም። ከዚህ ሁሉ በላይ ስሟን የሚያጎድፈው ኢትዮጵያን ከአረቦች ተጽእኖ አውጥታ መታደግዋ ሳይዘከርላት፣ እንደ አውዳሚ ብቻ መታየቷ ነው። ሆኖም እሷ በሮም መንግሥት መልእክተኞች እና በአረብ ጳጳሳት ሴራ ከመጽሐፍ ሊጠፋ የነበረውን ገናና የኢትዮጵ ታሪክ ካተረፈች በኋላ ያወደመችው አረቦች ኢትዮጵያን አርክሰው ሊያጠፏት ጫፍ ላይ ደርሰው የነበሩትን አረባዊ ርኩሰቶችን እንጂ የኢትዮጵያን ቅዱስ ነገሮች አይደለም። (አማን በላይ፣ *መጽሀፈ አብርሂት*፣ ገጾች 283-312)